ชนิดของคำ : บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม ๓

๑. คำนาม

คำนาม เป็นคำที่หมายถึงคน สัตว์ สิ่งของ สภาพธรรมชาติ สถานที่ ความคิดความเชื่อ ค่านิยม คือ รวมทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมแบ่งออกเป็น ๔ ชนิด ดังนี้

๑. คำนามสามัญ คือ คำนามที่ใช้เรียกสิ่งต่าง ๆ ทั่วไป ไม่ได้เจาะจงว่าหมายถึงสิ่งใด
เช่น คน บ้าน วัด โรงเรียน สัตว์ ข้าว ช้าง แมว ฯลฯ

คำนามสามัญอาจมีความหมายกว้างและแคบต่างกัน เช่น
ความหมายกว้าง ผลไม้ มะม่วง ทุเรียน ชมพู่ ฯลฯ
ความหมายแคบ มะม่วง ฟ้าลั่น เขียวเสวย อกร่อง ฯลฯ

๒. คำนามวิสามัญ คือ คำนามที่เป็นชื่อซึ่งตั้งขึ้นเฉพาะสำหรับเรียกคำนามสามัญหนึ่ง ๆ บุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น
สุพรรษา เป็นชื่อเฉพาะของคน ฟูจิ เป็นชื่อเฉพาะของภูเขาไฟ พระศรีรัตนศาสดาราม เป็นชื่อเฉพาะของวัด
คำนามวิสามัญจำนวนมากมัก ใช้ตามหลังคำนามสามัญ เช่น
ประตูวิเศษไชยศรี ประเทศไทย จังหวัดอุตรธานี
โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

๓. คำลักษณนาม คือ คำที่ใช้บอกลักษณะของคำนามหรือคำริยา
- คำลักษณนามบอกลักษณะของคำนามอาจปรากฏอยู่หน้าหรืออยู่หลังก็ได้ เช่น ฝูงผึ้งเข้าจู่โจมศัตรูทันที เขาติดกระดาษแผ่นเล็ก ๆ ไว้ที่ผนัง
- คำลักษณนามบอกลักษณะของคำริยาจะปรากฏอยู่หลัง เช่น ช่วยหยุดที
- คำลักษณนามปรากฏหลังคำบอกจำนวนเก้าอี้ ๑๐ ตัว เดิน ๒ ก้าว
- คำลักษณนามปรากฏหน้าคำบอกลำดับ บ้านหลังแรก แข่งครั้งที่สอง

*คำลักษณนามสามารถใช้บอกกลุ่ม หมู่ พวก ของคำนามที่อยู่รวมกันได้ เช่น นักเรียน ๒ กลุ่ม ทหาร ๓ กอง นกฝูงสุดท้าย โขลงช้าง

๔.คำอาการนาม คือ คำนามที่เกิดจากการนำคำริยาหรือคำวิเศษณ์มาแปลงเป็นคำนาม โดยเติมหน่วยคำเติมหน้า การ- หรือ ความ-
- นำหน้าคำกริยา เช่น การนอน การกิน การเดิน ความรัก ความคิดเห็น
- นำหน้าคำวิเศษณ์ เช่น ความงาม ความดี ความร้อน ความเย็น

LIVEWORKSHEETS

๒. คำสรรพนาม

คำสรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนนาม คำสรรพนามทำหน้าที่เป็นส่วนหลักของนามวลีได้เช่นเดียวกับคำนาม คำสรรพนามแบ่งออกเป็น ๕ ชนิด ดังนี้

๑. คำบุรุษสรรพนาม (คำสรรพนามบอกบุรุษ) คือ คำสรรพนามที่ใช้แทนผู้พูดคู่สนทนาและบุคคลที่กล่าวถึง แบ่งออกเป็น ๓ บุรุษ ดังนี้

- บุรุษสรรพนามที่ ๑ แทนผู้พูด เช่น กระผม ดิฉัน หนู ข้าพเจ้า ฯลฯ
- บุรุษสรรพนามที่ ๒ แทนคู่สนทนา เช่น คุณ ท่าน นาย เธอ ฯลฯ
- บุรุษสรรพนามที่ ๓ แทนบุคคลที่กล่าวถึง เช่น เขา ท่าน มัน ฯลฯ

๒. คำสรรพนามถาม คือ คำสรรพนามบอกบุรุษที่ ใช้แทนนามและใช้แสดงคำถามในขณะเดียวกัน มี ๓ คำ ได้แก่ ใคร อะไร ไหน เช่น

ใครเขียนจดหมายฉบับนี้ อะไรตกลงไปในน้ำ ไหนขนมที่เธอซื้อมา

๓. คำสรรพนามชี้เฉพาะ คือ คำสรรพนามที่ใช้แทนคำนามและบอกระยะใกล้ ไกล มี ๘ คำได้แก่ นี่ นั่น โน่น นู่น และ นี้ นั้น โน้น นู้น เช่น

นั่งนี่ไหม ร่มอยู่นั่นไง ดูโน่นซิ ดาวลูกไก่อยู่นู่น
มีอะไรอยู่ใต้นี้ ตรงนั้นไม่ควรวาง นกเกาะอยู่บนโน้น

๔. คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ คือ คำสรรพนามที่ไม่ระบุหรือกำหนดแน่นอนว่าหมายถึงผู้ใด ใคร อะไร สิ่งใด หรือสถานที่ใด ได้แก่ ใคร อะไร ไหน เช่น

เขาจะพูดอะไร ก็เรื่องของเขา
เรื่องนี้เขาไม่ได้บอกใครเลย

๕. คำสรรพนามแยกฝ่าย คือ คำสรรพนามที่ใช้แทนคำนามหรือบุรุษสรรพนามที่อยู่ข้างหน้าเพื่อแสดงว่าแต่ละฝ่ายแยกส่วนกันทำกริยาหรือร่วมกันทำกริยามี ๓ คำ ได้แก่ ต่าง บ้าง กัน เช่น

ต่าง แต่ละฝ่ายทำกริยาเดียวกัน เช่น เราต่างคนต่างอยู่จะดีกว่า

บ้าง แต่ละฝ่ายแยกทำกริยาต่างกัน เช่น คนสวนบ้างรดน้ำ บ้างพรวนดิน

กัน แต่ละฝ่ายทำกริยาเดียวกัน เช่น มวยวันนี้ต่อยกันมันทุกคู่

LIVEWORKSHEETS

ชนิดของคำ : บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม ๓

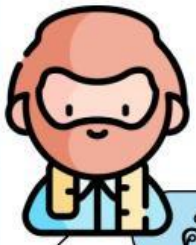

๓. คำกริยา

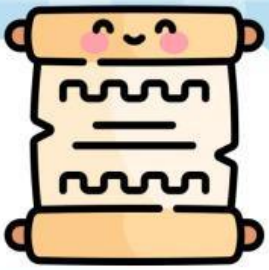

คำกริยา คือ คำที่ทำหน้าที่เป็นส่วนหลักของกริยาวลีซึ่งเป็นหัวใจของประโยค

แบ่งออกเป็น ๒ ชนิด ดังนี้

คำกริยาที่มีหน่วยกรรม

- คำกริยาสกรรมกริยา คือ คำที่มีนามวลีตามหลัง (มีกรรมตามหลัง ๑ ตัว นามวลีนั้นทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรม) เช่น กิน ฟัง อ่าน เกี่ยว ในตัวอย่างต่อไปนี้

ฉันกินขนม พ่อฟังข่าว น้องอ่านหนังสือ ชาวนาเกี่ยวข้าว

- คำกริยาทวิกรรม คือ คำกริยาที่มีนามวลี ๒ นามวลีตามหลัง (มีกรรมตามหลัง ๒ ตัว กรรมตัวที่ ๑ ทำหน้าที่กรรมตรง กรรมตัวที่ ๒ ทำหน้าที่กรรมรอง) เช่น สอน ป้อน ให้ แจก ในตัวอย่างต่อไปนี้

พี่ ป้อนข้าวน้อง (ข้าว เป็นกรรมตรง น้อง เป็นกรรมรอง)

พ่อ ให้เงินลูก (เงิน เป็นกรรมตรง ลูก เป็นกรรมรอง)

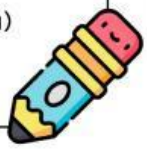

คำกริยาที่ไม่มีหน่วยกรรม

- คำอกรรมกริยา คือ คำกริยาที่ไม่ต้องมีนามวลีทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรม (ไม่มีกรรมตามหลัง) เช่น หัวเราะ ตก ขึ้น ยืน เดิน เสียใจ
  - นักเรียนหัวเราะ ฝนตก พ่อเดิน เราเสียใจ พระอาทิตย์ขึ้น
- คำกริยาคุณศัพท์ คือ คำกริยาที่ไม่ต้องมีนามวลีทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรม หน่วยเติมเต็ม หรือหน่วยเสริมความ เช่น ดี สวย ว่องไว
  - เด็กคนนี้ดี บ้านแถวนี้สวยทุกหลังเลย นักกีฬาเหล่านี้ว่องไว
- คำกริยาต้องเติมเต็ม คือ คำกริยาที่ต้องมีนามวลีทำหน้าที่เป็นหน่วยเติมเต็มตามหลังเสมอ ได้แก่ เป็น เหมือน คล้าย เท่าใช่ มี เกิด
  - เขาเหมือนพ่อมาก (พ่อ เป็นหน่วยเติมเต็ม ไม่ใช่ กรรม)
- คำกริยานำ ต้องอยู่หน้ากริยาอื่นเสมอ ปรากฏในโครงสร้างกริยาเรียง เช่นอยาก ฝืน หัด ตั้งใจ ห้าม กรุณา ในตัวอย่างต่อไปนี้
  - นักเรียนตั้งใจฟังครู กรุณากดกริ่ง เด็กหัดขี่จักรยาน
- คำริยาตาม ต้องอยู่หลังกริยาอื่นเสมอ อาจปรากฏหลังคำกริยาโดยตรงหรือหลังกรรมก็ได้ เช่น
  - น้ำลดลงมากแล้ว (ลง เป็นคำกริยาตาม)

LIVEWORKSHEETS

ชนิดของคำ : บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม ๓

๔. คำช่วยกริยา

คำกริยาช่วย คือ คำที่ไม่ใช่คำกริยาและไม่ปรากฏตามลำพัง แต่จะปรากฏร่วมกับคำกริยาและอยู่ข้างหน้าคำกริยาเสมอเพื่อทำหน้าที่บอกความหมายทางไวยากรณ์

บอกกาล (อดีต ปัจจุบัน หรืออนาคต) เช่น

หมอ**ได้**ผ่าเอาเนื้องอกออกหมดแล้ว (ได้ บอกอดีต)

ผม**กำลัง**อาบน้ำอยู่ (กำลัง บอกปัจจุบัน)

ฉันจะไปหาเขา**พรุ่งนี้** (พรุ่งนี้ บอกอนาคต)

บอกมาลา (คาดคะเน ขอร้อง บังคับ) เช่น

เย็นนี้ฝน**คง**ตกแน่ (คง คาดคะเน)

โปรดงดสูบบุหรี่ (โปรด ขอร้อง)

คุณ**ต้อง**คืนเงินผมให้ได้ (ต้อง บังคับ)

บอกวาจก (ผู้รับการกระทำ) เช่น

เจ้าตูบโดนขัง

รถเราถูกรถคนนั้นเฉี่ยวเอา

LIVEWORKSHEETS

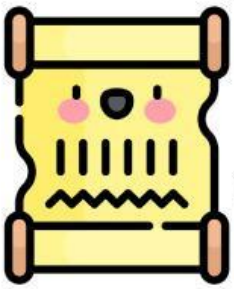

๕. คำวิเศษณ์

คำวิเศษณ์ คือ คำซึ่งที่ทำหน้าที่ขยายคำกริยา และเป็นส่วนหลักของวิเศษณ์วลี แบ่งออกเป็น ๔ ชนิด ดังนี้

๑. คำวิเศษณ์สามัญ คือ คำวิเศษณ์ที่ขยายคำกริยาโดยทั่วไป เช่น

วันนี้รถติดจัง น้องนอนแล้ว แม่บ้านทำกับข้าวเอง

๒. คำวิเศษณ์ขยายเฉพาะ คือ คำวิเศษณ์ที่ใช้ขยายคำกริยาใดคำหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น

ขาวจั๊วะ ดำปี๋ สูงปรี๊ด คมกริบ สูงปรื๊ด แดงแจ๋

๓. คำวิเศษณ์แสดงคำถาม คือ คำวิเศษณ์ที่ใช้แสดงคำถามขอทราบเหตุผลและวัตถุประสงค์ เช่น ทำไม เหตุ ใด เพราะอะไร เพราะเหตุ ใด เพราะสาเหตุ ใด ไย ฯลฯ

เหตุใดจึงไม่แจ้งกำหนดการล่วงหน้า เพราะอะไรจึงไม่เปิดเผยความจริง

๔. คำวิเศษณ์บอกเวลา คือ คำวิเศษณ์ที่ใช้เพื่อบ่งบอกเวลาที่เกิดเหตุการณ์หรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น กลางวัน กลางคืน ค่ำ ๆ เช้า ๆ พรุ่งนี้ ฯลฯ

พรุ่งนี้เขาจะไปเชียงใหม่ กลางคืนบริษัทต่าง ๆ ไม่เปิดหรอก

นักกีฬาจะซ้อมวิ่งกันเช้า ๆ กลางวันถนนสายนี้แน่นมาก

LIVEWORKSHEETS

อ. คำบอกจำนวน

คำบอกจำนวน คือ คำที่เกี่ยวกับจำนวน แบ่งออกเป็น ๔ ชนิด ดังนี้

- คำบอกจำนวน เช่น ๑ ๒ ๓ ๔ ฯลฯ และคำว่า ทุก หลาย กี่ บาง ครึ่ง ฯลฯ

  เราจะซื้อหนังสือ ๒ เล่ม แม่ครัวทำกับข้าว ๕ อย่าง

  เขามีลูก ๓ คน ไก่ย่างครึ่งตัวคงไม่พอ

- คำบอกลำดับ เช่น ที่หนึ่ง ที่สอง ที่สาม ฯลฯ และคำว่า หนึ่ง เดียว แรก สุดท้าย หลัง ที่โหล่ กลาง บ๊วย ฯลฯ

  เขาสอบได้ที่หนึ่งเสมอ เขามีลูกคนเดียว เขาซื้อบ้านหลังแรกในชีวิต

- คำหน้าจำนวน เช่น อีก สัก ตั้ง ทั้ง เพียง ประมาณ เกือบ ราว ๆ กว่า ฯลฯ

  เราจะซื้อเสื้ออีก ๒ วิชา บริษัทมีคนงานราว ๆ ๕๐๐ เล่ม

- คำหลังจำนวน เช่น กว่า กว่า ๆ เศษ เศษ ๆ เท่านั้น พอดี ถ้วน ฯลฯ

  มีคนชุมนุมพันกว่าคน เขาต้องการซื้อผ้า ๓ หลาเศษ

LIVEWORKSHEETS

๗. คำบอกกำหนด

คำบอกกำหนด คือ คำขยายนามที่อยู่ตำแหน่งท้ายสุดในนามวลี แบ่งย่อยได้เป็น ๒ ชนิด

คำบอกกำหนดชี้เฉพาะ

๑. คำบอกกำหนดชี้เฉพาะ คือ คำขยายคำนามเจาะจงและบอกระยะใกล้ไกล มี ๘ คำ ได้แก่ นี่ นั่น โน่น นู่น และ นี้ นั้น โน้น นู้น

- คำบอกกำหนด นี่ นั่น โน่น นู่น ใช้ตามหลังคำนามและอยู่ติดกับคำนาม เช่น นวนิยายนี่ใครเป็นคนแต่งเสื้อนั่นยังไม่ได้ซัก ลากเก้าอี้โน่นมาให้หน่อย

- คำบอกกำหนด นี้ นั้น โน้น นู้น อาจ ใช้ตามหลังคำนามและอยู่ติดกับคำนาม หรืออยู่หลังคำนามโดยมีลักษณนามคั่นก็ได้ เช่น

บ้านนั้นอยู่กันหลายคน รถคันนี้ใช้มาหลายปีแล้ว

คำบอกกำหนดไม่ชี้เฉพาะ

๒. คำบอกกำหนดไม่ชี้เฉพาะ คือ คำขยายนามที่ไม่เจาะจงและไม่บอกระยะใกล้ไกล เช่น อื่น อื่น ๆ ต่าง ๆ ใด ไหน

- คำบอกกำหนดที่ไม่ชี้เฉพาะที่ปรากฏอยู่หลังนามและติดกับคำนาม เช่น บ้านไหนถูกโจรขึ้น ก็ให้ไปแจ้งทางการเสีย

- คำบอกกำหนดที่ไม่ชี้เฉพาะที่ปรากฏอยู่อยู่หลังคำนามและอยู่ติดกับคำนาม หรืออยู่หลังคำนามโดยมีลักษณนามคั่นก็ได้ เช่น

รถคันอื่นเข้าอู่หมด ธัญพืชชนิดต่าง ๆ ล้วนมีแต่ประโยชน์

LIVEWORKSHEETS

๗. คำบุพบท

คำบุพบท คือ คำที่ปรากฏหน้านามวลีและประกอบกันเข้าเป็นบุพบทวลี คำบุพบทมักมีความหมายเพื่อบอกตำแหน่ง เช่น

๑. บอกตำแหน่ง ที่ตั้ง สถานที่ เช่น
ผมขอลงตรงสะพานลอย

๒. บอกสาเหตุ เช่น
เขามีกำลังใจต่อสู้โรคร้ายเพราะคำพูดของเธอ

๓. บอกความมุ่งหมาย เช่น
น้องตั้งใจเรียนต่อเพื่ออนาคตของตนเอง

๔. บอกความเป็นเจ้าของ เช่น
แมวของคุณดาวหายไปจากบ้าน

๕. บอกผู้ทำกริยาร่วมกัน เช่น
เขาวางแผนไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ

๖. บอกผู้รับผลประโยชน์ เช่น
ในหลวงพระราชทานพรแก่ปวงชนชาวไทย

๗. บอกเวลา เช่น
เขากลับมาถึงเมืองไทยเมื่อวันก่อน

๘. บอกเครื่องมือที่ ใช้ทำ เช่น
เขาจับปลาด้วยมือเปล่า

๙. บอกสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบ เช่น
อย่ารักเหายิ่งกว่าผม

LIVEWORKSHEETS

ชนิดของคำ : บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม ๓

๙. คำเชื่อม

คำเชื่อม คือ คำที่ใช้เชื่อมคำ วลี หรือประโยคเข้าด้วยกัน คำเชื่อมแบ่งออกเป็น ๔ ชนิด ดังนี้

๑. คำเชื่อมสมภาค /สะ-มะ-พาก/ คือ คำเชื่อมที่ใช้เชื่อมหน่วยภาษาชนิดเดียวกัน ให้เป็นหน่วยเดียวกัน อาจเป็นคำนามกับคำนาม คำสรรพนามกับคำสรรพนาม ประโยคย่อยกับประโยคย่อย ได้แก่ กับ (หรือ กะ) และ หรือ แต่ -

คำเชื่อมสมภาคเชื่อมคำนามกับคำนาม หรือนามวลีกับนามวลี เช่น

พ่อและแม่เป็นผู้ให้กำเนิดลูก เธอชอบชาบูหรือหมูกระทะ

- คำเชื่อมสมภาคเชื่อมคำสรรพนามกับคำสรรพนาม เช่น

ฉันกับเขาช่วยกันต่อตั้งบริษัทนี้ขึ้นมา

- คำเชื่อมสมภาคเชื่อมประโยคย่อยกับประโยคย่อย เช่น

เขาจะไปแล้วและเขาจะกลับมาที่นี่อีก

๒. คำเชื่อมอนุประโยค คือ คำที่นำหน้าอนุประโยคในประโยคซ้อน

- คำเชื่อมนามานุประโยค ได้แก่ ที่ ว่า ให้ ที่ว่า นำหน้าอนุประโยคที่ทำหน้าที่เป็นประธาน กรรม หรือหน่วยเติมเต็ม เช่น

เขาพูดว่าเขาจะมา (กรรม)

- คำเชื่อมคุณานุประโยค ได้แก่ ที่ ซึ่ง อัน นำหน้าอนุประโยคที่ทำหน้าที่ขยายนาม เช่น

เด็กที่ได้รับรางวัลเป็นน้องฉัน (ที่ ขยายคำนาม เด็ก)

- คำเชื่อมวิเศษณานุประโยค ได้แก่ เพราะ ถ้า จนกระทั่ง เมื่อ ขณะที่ ฯลฯ นำหน้าอนุประโยคที่ทำหน้าที่ขยายกริยา เช่น

เขาไม่มาทำงานเพราะลูกไม่สบาย (เพราะ ขยายคำริยา ไม่มาทำงาน)

๓. คำเชื่อมเสริม คือ คำที่เพิ่มขึ้นเพื่อทำให้หน่วยภาษา ๒ หน่วยสัมพันธ์กันได้ชัดเจนขึ้น คำเชื่อมเสริม ได้แก่ จึง เลย ถึง ก็ เช่น

ก็ถูกของคุณ ทำไมบ่ายป่านนี้ถึงยังไม่กินข้าว

๔. คำเชื่อมสัมพันธสาร คือ คำเชื่อมตั้งแต่ ๒ ประโยคขึ้นไปให้รวมกันเป็นสัมพันธสาร (ข้อความเดียวกัน เช่น กล่าวคือ อย่างไรก็ตาม ในที่สุด ทว่า ทั้งนี้ อนึ่ง เช่น ความรักช่วยสร้างสันติภาพแก่โลก กล่าวคือ เมื่อมนุษย์มอบและแบ่งปัน

LIVEWORKSHEETS

๑๐. คำลงท้าย

คำลงท้าย คือ คำที่ปรากฏในตำแหน่งอยู่ท้ายสุดของประโยค ไม่มีความมหายเด่นชัดในตัว แบ่งออกเป็น ๒ ชนิด ดังนี้

๑. คำลงท้ายแสดงทัศนภาวะ คือ คำลงท้ายที่แสดงเจตนาหรือความรู้สึก เช่น ละ ล่ะ นะ น่า ซิ เถอะ เถอะนะ ละซินะ ฯลฯ

เงินทอนล่ะ พรุ่งนี้เป็นวันหยุดนะ เข้ามาซิ ไปแล้วละ ทำไมเขาไม่มาล่ะ

๒. คำลงท้ายแสดงมารยาท คือ คำลงท้ายที่แสดงความสุภาพหรือไม่สุภาพ แสดงสถานะและความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดด้วย ดังนี้

ใช้แสดงความสุภาพ ได้แก่ ครับ คะ ค่ะ ขา เช่น

รถมาแล้วครับ พร้อมแล้วใช่ไหมคะ ดิฉันไม่สบายค่ะ

ใช้แสดงความไม่สุภาพ ได้แก่ วะ ว่ะ ยะ ย่ะ เช่น

จะไปไหนกันดีวะ อยากกินอะไรบ้างยะ เข้าใจแล้วย่ะ

คำลงท้ายแสดงมารยาท ครับ ผมเอง ขา อยู่นี่ค่ะ จ๋า มีอะไรหรือจ๊ะ

LIVEWORKSHEETS

๑๑. คำอุทาน

คำอุทาน คือ คำที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ เช่น ดีใจ ตกใจ สงสัย ประหลาดใจ เจ็บปวด เห็นใจ มีเครื่องหมายอัศเจรีย์กำกับ (!) เช่น

ว้าย ! ช่วยด้วย

โธ่ ! ไม่น่าเป็นเช่นนี้เลย

เชอะ ! สอบได้แค่นี้เองหรือ

โอ้โฮ ! แต่งตัวสวยจัง

LIVEWORKSHEETS

๑๒. คำปฏิเสธ

คำปฏิเสธ คือ คำที่ใช้บอกปัดหรือไม่ยอมรับ จำแนกแบ่งออกเป็น ๒ ชนิด ดังนี้

๑. คำปฏิเสธกริยา ได้แก่ มิ ไม่ หาไม่ หา...ไม่ ปรากฏหน้าคำกริยา เช่น

ผมมิใช่คนดีอะไร วันนี้ท้องฟ้าไม่แจ่มใส

๒. คำปฏิเสธข้อความ ได้แก่ หามิได้ มิได้ เปล่า มักใช้ปฏิเสธคำถาม เช่น

ก : คุณมากับภรรยาหรือ

ข : หามิได้

LIVEWORKSHEETS